

Снежана Каљевић¹, архивист
Архив Војводине (Нови Сад)
Србија

ИСТОРИЈАТ ОСНИВАЊА И РАДА ПОКРАЈИНСКОГ ФОНДА ДРУШТВЕНЕ БРИГЕ О ДЕЦИ – НОВИ САД (1990–1991), 1990–1991

Апстракт: У раду је приказан историјат и архивистичко сређивање докумената у фонду Покрајински фонд друштвене бриге о деци – Нови Сад (1990–1991), 1990–1991. Покрајински фонд друштвене бриге о деци правни је следбеник Самоуправне интересне заједнице за заштиту деце Војводине. Задаци и циљеви Фонда су били обезбеђивање и усмеравање средстава за задовољавање личних и заједничких потреба грађана, који су утврђени Законом о друштвеној бризи о деци на територији САП Војводине. Документарни материјал Фонда предат је Архиву Војводине 2005. и 2010. године. Одабрана и сређена архивска грађа обухвата период од 1990. до 1991. године у количини од 0,22 дужна метра. Фонд је сређен по принципу провенијенције и слободне провенијенције. Од научно-информативних средстава урађена је историјска белешка и сумарни инвентар.

Кључне речи: деца, заштита, циљеви, архивска грађа, сређивање

Историјат

Покрајински фонд друштвене бриге о деци Нови Сад (1990–1991), 1990–1991, правни је следбеник Самоуправне интересне заједнице за заштиту деце Војводине Нови Сад (у даљем тексту: СИЗ), која је основана ради задовољавања заједничких потреба и интереса у области заштите деце и обезбеђивања равномерног развоја заштите деце на територији Покрајине, на начелима узајамности и солидарности.² У задатке СИЗ-а су првенствено спадали: побољшање заштите деце, обезбеђивање финансијских средстава за задовољавање потреба и интереса, у финансирању изградње, адаптације и опремања објеката организација

¹ snezana.k@arhivvojvodine.org.rs; Snežana Kaljević, Archives of Vojvodina (Novi Sad), Serbia

² Службени листи САПВ, бр. 13/1975

удруженог рада које су обављале делатност у области заштите деце, у обезбеђивању средстава за израду норматива, стандарда, пројеката и других стручних елабората у складу са програмом рада СИЗ-а. Фонд је стварао услове и обезбеђивао средства за подстицање развоја заштите деце у неразвијеним подручјима и вршио је и друге послове одређене Статутом и другим општим актима СИЗ-а за заштиту деце Војводине.³ Рад СИЗ-а је био јаван и обезбеђивао је равноправну употребу српско-хрватског, хрватско-српског, мађарског, словачког, румунског и русинског језика. СИЗ за заштиту деце Војводине могао је са другим самоуправним интересним заједницама да оснива савезе и друга удружења, као и да успоставља друге облике међусобне сарадње.⁴

Скупштина Самоуправне интересне заједнице за заштиту деце Војводине, на 26. седници која је одржана 14. марта 1990. године, донела је, у складу са Законом о друштвеним делатностима⁵ Одлуку о престанку рада СИЗ за заштиту деце Војводине.⁶ Скупштина Социјалистичке Аутономне Покрајине Војводине је 23. марта 1990. године донела Одлуку о оснивању Покрајинског фонда друштвене бриге о деци,⁷ која је ступила на снагу 1. априла 1990. године.⁸ Имовину, права и обавезе СИЗ-а, са стањем на дан 31. марта 1990. године, преузео је Покрајински фонд друштвене бриге о деци. Фонд је основан ради обезбеђивања и усмеравања средстава за задовољавање личних и заједничких потреба грађана

³ *Службени листи САПВ*, бр. 16/1975.

⁴ Пословима СИЗ-а за заштиту деце Војводине управљала је Скупштина са 120 делегата изабраних у скупштинама заједница за заштиту деце у општинама. Скупштина је имала председника и потпредседника чији је мандат трајао четири године. Скупштина се одржавала два пута годишње и по потреби. Одређене извршне функције Скупштина је поверавала Извршном одбору као свом извршном органу. Извршни одбор имао је председника, потпредседника и 19 чланова. СИЗ за заштиту деце Војводине имао је и секретара кога је именovala Скупштина, на предлог Извршног одбора, уз сагласност Скупштине САП Војводине на мандат од четири године. Секретар је имао помоћника кога је бирао Скупштина на основу конкурса. Скупштина је образовала сталне или повремене комисије, одборе, радне групе и друга помоћна тела. Сталне комисије су биле: Комисија за редовну делатност, Комисија за инвестиције и опрему, Комисија за самоуправну активност, Комисија за студијско-аналитички рад и публицистичку делатност и Комисија за жалбе. Чланови комисија, одбора и других тела одговарали су за свој рад, односно извршење постављених задатака, Скупштини и Извршном одбору Скупштине СИЗ-а. У циљу остваривања контроле чланова, органа управљања и стручних служби образован је Одбор за самоуправну контролу са једанаест чланова. Одбори су вршили контролу у погледу спровођења статута и других самоуправних аката Скупштине и других органа, остваривања самоуправних права, обавеза и одговорности чланова и одговорног и наменског коришћења средстава и остваривање других права и задатака одређених законом и статутом. За вршење финансијских, административних и других стручних послова образована је Стручна служба.

⁵ *Службени гласник СРС*, бр. 1/1990.

⁶ Архив Војводине (у даљем тексту: АВ), Ф. 537, Самоуправна интересна заједница за заштиту деце Војводине (1975–1990), 1975–1990, Записник са 26. седнице Скупштине СИЗ-а.

⁷ АВ, Ф. 538, Покрајински фонд друштвене бриге о деци (1990–1991), 1990–1991, Одлука о оснивању бр. 022-26/90 Нови Сад, од 23. марта 1990.

⁸ *Службени листи САПВ*, бр. 9/1990.

која су утврђена Законом о друштвеној бризи о деци, на територији САП Војводине.⁹

Конститутивна седница Савета Покрајинског фонда друштвене бриге о деци, одржана је 11. априла 1990. године у Новом Саду. На овој седници донесен је Статут Покрајинског фонда друштвене бриге о деци (у даљем тексту: Фонд).¹⁰

На основу Статута сазнајемо да Фонд обезбеђивао: средства за исплату додатка на децу, накнаду личног дохотка за време породилског одсуства, новчану помоћ незапосленој жени за време породилског одсуства, помоћ за опрему новорођенчета, за треће дете смештено у предшколској установи, предшколском одељењу при основној школи, продуженом боравку ученика у основним школама, одмор, вртић и школа у природи, део програма за децу на дужем болничком лечењу, део цене за смештај деце у домове и другу породицу, средства за достизање одређеног нивоа друштвене бриге о деци у општинама (помоћ општинама за регресирање у цени услуга смештаја деце у предшколске установе, ужине у забавишту и основним школама, продуженог боравка ученика у основним школама), део програма хуманитарних и друштвених организација, део програма координационог одбора републичких и покрајинских заједница – савез и органа за везу по међународним конвенцијама, споразумима и уговорима, средства за остваривање услова за реализацију програма васпитно-образовног рада са децом предшколског узраста грађана СФРЈ на привременом раду у иностранству; средства за научно-истраживачки рад и електронску обраду података; учешће у изградњи, доградњи и адаптацији објеката за смештај предшколске деце у целодневни боравак и централних кухиња, односно вешерница; учешће у изградњи, доградњи, адаптацији и већим инвестиционим одржавањима у домовима за децу; учешће у изградњи, доградњи и адаптацији објеката за одмор деце предшколског и основног школског узраста; учешће у изградњи, доградњи и адаптацији дечијих вртића у природи.

Пословима Фонда управљао је Савет који је доносио статут, правилнике, пословнике, одлуке, закључке, препоруке, планове и извештаје о раду, закључивао уговоре са установама које су обезбеђивала средства и уговоре са организацијама за остваривање програма од друштвеног значаја, старао се о условима за рад и развој деце лишене родитељског старања, ометене у психофизичком и физичком развоју, са поремећајима у развоју и деце на дужем болничком лечењу, старао се о остваривању научно-истраживачког и студијско-аналитичког рада и усавршавања кадрова у области друштвене бриге о деци, разматрао акта Координационог одбора за питања друштвене бриге о деци Југославије од општег интереса која су проистацала из савезних прописа и међународних конвенција и споразума, учествовао у утврђивању и потписивању колективних уговора о личним дохоцима и заједничкој потрошњи, давао иницијативе за доношење

⁹ Исто.

¹⁰ АВ, Ф. 538, Записник са конститутивне седнице Савета Покрајинског фонда друштвене бриге о деци од 11. априла 1990. године.

нових или измене и допуне важећих прописа, мишљења и примедбе на нацрте из области друштвене бриге о деци, бирао и разрешавао председника Савета Фонда, чланове радних тела и представнике за друге органе и организације, пратио и разматрао појаве у остваривању права из области додатка на децу, права на заштиту мајке и детета и других права и односа из ове делатности.¹¹

Савет Фонда имао је 28 чланова од којих је Скупштина САП Војводине бирала 15 чланова, а организације из области друштвене бриге о деци су бирале 13 чланова: из заједница предшколских установа 4 члана, установа за децу и омладину Војводине 3 члана, центри за социјални рад 2 члана, Покрајински завод за социјална истраживања 1 члан, Конференција инвалидних организација Војводине 1 члан, Црвени крст Војводине 1 члан, Савез организација за социјално васпитање и бригу о деци 1 члан. Чланови Света Фонда бирали су се на период од четири године.

Савет Фонда је вршио послове из свог делокруга на седницама и пуноважно одлучивао уколико је на седници присуствовало више од половине укупног броја чланова Савета, и доносио одлуке већином гласова присутних чланова, односно већином гласова укупног броја чланова како је то Законом и Статутом предвиђено.

Чланови Савета Фонда имали су право и дужност да учествују у раду Савета и његових органа и да о свом раду обавештавају своја бирачка тела. Чланови Савета Фонда били су одговорни за свој рад Савету и органима који су их бирали.

Савет је имао председника и заменика председника, кога су бирали и разрешавали на начин предвиђен Пословником о раду Савета. Мандат председника и заменика председника Савета трајао је четири године. Савет Фонда састајао се најмање два пута годишње или по потреби.

Организација рада Савета Фонда регулисана је Пословником о раду. Члан Савета је стицао права и дужности у Савету, верификацијом мандата. Верификациона комисија се састојала од председника и два члана. Председник и потпредседник Савета бирали су се из реда чланова Савета коју је спроводила Изборна комисија састављена од три члана. Избор се вршио јавним или тајним гласањем. Председник Савета представљао је Савет, припремао, сазивао и председавао седницама Савета, потписивао одлуке и друга акта које је доносио Савет, старао се о примени Пословника, обављао и друге послове утврђене Статутом и Пословником. Заменик председника Савета замењивао је председника у случају његове спречености или одсутности. Председник Савета сазивао је седнице и предлагао дневни ред по сопственој иницијативи, на предлог најмање једне трећине чланова Савета или на захтев Покрајинског секретаријата за здравство, социјалну и дечију заштиту. Пре утврђивања дневног реда седнице, Савет је усвајао записник са претходне седнице.

¹¹ АВ, Ф. 538, Статут Фонда.

Записник се састављао после завршене седнице Савета. Одлуке, закључци, препоруке и друга акта донета на седници уносила су се у записник или прилагала уз исти као његов саставни део, о чему се старао секретар Савета.

Савет Фонда имао је секретара и заменика секретара. Секретара Савета именовало је Извршно веће Скупштине САП Војводине на предлог Савета Фонда. Заменика секретара именовано је Савет Фонда уз сагласност Извршног већа Скупштине САП Војводине. Секретар Савета и заменик секретара Фонда именовани су на четири године, а после истека мандата иста лица нису се могла поново именовати.

Секретар Савета Фонда руководио је службом у Покрајинском секретаријату за здравство, социјалну и дечију заштиту која је обављала административне и стручне послове за Фонд и уједно је био и наредбодавац за извршење финансијског плана фонда. Одговарао је Савету Фонда за свој рад и за рад службе за спровођење и извршавање одлука Савета, за наменско коришћење средстава и за правилност пословања Фонда. Секретар је доносио решења у другом степену по жалби на решења првостепеног органа о остваривању права из друштвене бриге о деци.

Средства за остваривање заједничких потреба друштва у Фонду обезбеђивала су се из доприноса, прихода од друштвено-политичких заједница, средстава по основу добровољног удруживања, легата и поклона, учешћа грађана и др.

Фонд је био дужан да пре доношења општих аката, средњорочног плана и одлука од ширег значаја, затражи мишљење општинских фондова и установа у области друштвене бриге о деци. Савет Фонда је извештавао општинске фондове и установе о донетим одлукама и о свим важнијим питањима у вези са радом Фонда, разматрао предлог, захтев и приговор Општинског фонда друштвене бриге о деци.¹²

Фонд је сарађивао са другим фондовима, установама и другим организацијама и органима. Сарадња се остваривала путем организационог и функционалног повезивања делатности, предузимања заједничких мера и акција, удруживањем средстава и кроз друге облике сарадње.

Односи Фонда са установама из области друштвене бриге о деци, у погледу њихових права и обавеза у вези са спровођењем делатности заштите деце, уређивао се уговором закљученим на начин и под условима утврђеним у Правилнику о основама и мерилима за обезбеђивање средстава за рад установа, а на основу усвојеног програма рада.¹³

При утврђивању циљева и интереса који су се остваривали у процесу друштвеног планирања, Фонд се ослањао на научна сазнања и на њима заснованим оценама развојних могућности, и руководио се остваривањем начела

¹² АВ, Ф. 538, Пословник о раду Савета Фонда.

¹³ АВ, Ф. 538, Правилник о основама и мерилима за обезбеђивање средстава за рад установа.

узајамности и солидарности. Програми и планови Фонда били су у складу са Друштвеним планом САП Војводине. Ради остваривања утврђених задатака Фонд је сарађивао са фондовима у области образовања, социјалне заштите и здравствене заштите, Фондом студентског и ученичког стандарда, као и са фондовима друштвене бриге о деци, односно са заједницама за заштиту деце, основаним у СР Србији, САП Косову и у другим социјалистичким републикама.

Покрајински фонд друштвене бриге о деци, престао је са радом 31. децембра 1991. године, на основу Закона о потребама у одређеним областима за које се средства обезбеђују из јавних прихода. Престанком рада, права, обавезе и имовину Фонда преузела је Република Србија.¹⁴

Приказ сређивања фонда

Документарни материјал Покрајинског фонда друштвене бриге о деци – Нови Сад (1990–1991), 1990–1991, примљен је у Архив Војводине 7. децембра 2005. и 4. октобра 2010. године, у укупној количини од 0,76 м за период 1989–1992. године.¹⁵

Архивска грађа Покрајинског фонда друштвене бриге о деци састоји се од статута, записника и материјала са седница Савета Фонда, одлука Савета Фонда, информација, анализа, извештаја, белешки у области друштвене бриге о деци, финансијских планова, завршних рачуна, и др.

Одабрану архивску грађу Фонда чине списи који су сређени по принципу провенијенције односно регистратурског пословања творца Фонда и слободне провенијенције, тј. по тематским групама. Архивску грађу која је систематизована по принципу тематског сређивања чине записници органа управљања, статут и правилници Фонда, завршни рачуни и др.

У току рада извршено је излучивање безвредног документарног материјала, на основу Листе категорија документарног материјала са роковима чувања на коју је Архив Војводине дао сагласност 1992. године (II 031.1-4/92 од 20. априла 1992. године) и Оријентационе листе категорија документарног материјала са роковима чувања за самоуправне интересне заједнице, донете од стране Архивског већа СР Србије 1988 године.¹⁶

У Архиву Војводине састављена је Оријентациона Листа документарног материјала са роковима чувања. Она се састоји из два дела. Основна делатност у коју спадају документа настала радом органа Савета Фонда, одлука о оснивању Фонда, Статут, програм рада, изборна документа о именовању чланова

¹⁴ *Службени гласник РС*, бр. 79/1991.

¹⁵ АВ, Записници о примопредаји архивске грађе бр. II 031.5-16/2-05 од 7. децембра 2005. године и бр. II 031.5-8/2-10 од 4. октобра 2010. године.

¹⁶ *Архивски йреїлед*, бр. 1/2, Београд 1988, 149–152.

и функционера Фонда, Пословник о раду, записници и материјал са седница, предлози за измену Закона о друштвеној бризи о деци, анкетни материјал, документа настала из сарадње са другим фондовима и фондовима других република и институција, захтеви за доделу средстава за инвестициона улагања са извештајима, преглед усклађивања права на додатак на децу, потраживање средстава од Фонда ради измирења обавеза за уговорене пројекте и аналитичко-студијског материјала (анализа, информација, извештаја, белешки).

Остале делатности Савеза у коју спадају документи који се односе на уговоре о позајмици и обезбеђивању средстава за рад, уговори о повременом вршењу послова и финансијско-материјално пословање.

Од научно-информативних средстава израђена је историјска белешка о фонду и сумарни инвентар. Грађа је на српском језику.

Резиме

У складу са Законом о друштвеним делатностима, Скупштина Самоуправне интересне заједнице за заштиту деце Војводине, 14. марта 1990. године донела је одлуку да исти престаје са радом 31. марта 1990. године.

Скупштина Социјалистичке Аутономне Покрајине Војводине, 23. марта 1990. године донела је Одлуку о оснивању Покрајинског фонда друштвене бриге о деци, на основу Закона о друштвеним делатностима, а која је ступила на снагу 1. априла 1990. године. Имовину, права и обавезе СИЗ-а за заштиту деце Војводине са стањем на дан 31. марта 1990. године преузео је Покрајински фонд друштвене бриге о деци. Решењем Окружног суда у Новом Саду, од 26. априла 1990. године, извршено је брисање Самоуправне интересне заједнице за заштиту деце Војводине. Конститутивна седница Савета Покрајинског фонда друштвене бриге о деци, одржана је 11. априла 1990. године у Новом Саду.

Фонд је основан ради обезбеђивања и усмеравања средстава за задовољавање личних и заједничких потреба грађана која су утврђена Законом о друштвеној бризи о деци, на територији САП Војводине.

Покрајински фонд друштвене бриге о деци, престао је са радом 31. децембра 1991. године, на основу Закона о потребама у одређеним областима за које се средства обезбеђују из јавних прихода. Престанком рада, права, обавезе и имовину Фонда преузела је Република Србија.

Извори и литература

- Архив Војводине, Ф. 537, Самоуправна интересна заједница за заштиту деце Војводине Нови Сад, (1975–1990), 1975–1990.
- Архив Војводине, Ф. 538, Покрајински фонд друштвене бриге о деци Војводине Нови Сад, (1990–1991), 1990–1991.
- Архив Војводине, Записници о примопредаји архивске грађе бр. II 031.5-16/2-05 од 7. 12 2005. и бр. II 031.5-8/2-10 од 4. 10. 2010.
- Службени листи САПВ*, бр. 21/1974.
- Службени листи САПВ*, бр. 13/1975.
- Службени листи САПВ*, бр. 16/1975.
- Службени власник СРС*, бр. 1/1990.
- Службени листи САПВ*, бр. 9/1990.
- Службени власник РС*, бр. 79/1991.
- Архивски њрејлег*, бр. 1/2, Београд 1988, 149–152.